

2

De fiscale jaarrekening bij overdracht van een onderneming

Opgave 2.1

(berekening overdrachtswinst)

1. De overdrachtswinst van ondernemer Denne:

Verlies pand	€ 50.000 -/-
Goodwill	€ 75.000 +
Verlies debiteuren	<u>€ 4.000 -/-</u>
	€ 21.000

2. De journaalpost van de verkoop van de onderneming:

	100	Liquide middelen (sluitpost)	297.000	
	085	Voorziening debiteuren	20.000	
	140	Crediteuren	53.000	
Aan	010	Pand		200.000
Aan	020	Auto		10.000
Aan	030	Inventaris		5.000
Aan	700	Voorraden		70.000
Aan	130	Debiteuren		64.000
Aan	900	Overdrachtswinst		21.000

3.

Balans Denne per 30 december (na de verkoop)

Debet		Credit	
<i>Vlottende activa</i>		<i>Eigen vermogen</i>	
Liquide middelen	<u>€ 318.000</u>	KER	€ 15.000
		FOR	€ 21.000
		Overig eigen vermogen	€ 261.000
		Overdrachtswinst	<u>€ 21.000</u>
Totaal	€ 318.000	Totaal	€ 318.000

Opgave 2.2

(berekening stakingswinst)

1. De stakingswinst (inclusief de overdrachtswinst) van ondernemer Denne:

KER	€ 15.000
OR	€ 21.000
Overdrachtswinst	<u>€ 21.000</u> +
	€ 57.000

2. De aanvullende journaalpost van de beëindiging van de onderneming:

	097	KER	15.000	
	098	OR	21.000	
	099	Overig eigen vermogen, inclusief overdrachtswinst	282.000	
Aan	100	Liquide middelen		318.000

Opgave 2.3

(omzetting van een eenmanszaak in een bv; ruisende inbreng)

1. De stakingswinst van Berk:

Stille reserve pand en inventaris	€ 25.000
Goodwill	€ 150.000
Vrijval HIR en OR	€ 105.000
Desinvesteringsbijtelling	<u>€ 4.500</u>
Stakingswinst	€ 284.500

2. De journaalpost van de openingsbalans van Berk bv:

	010	Kantoorpand	300.000	
	030	Inventaris	30.000	
	090	Goodwill	150.000	
	100	Liquide middelen	2.500	
	130	Debiteuren	210.000	
	700	Voorraden	120.000	
Aan	050	Aandelenkapitaal		20.000
Aan	076	Rekening-courant Berk		372.000
Aan	088	Hypotheek		190.000
Aan	140	Handelscrediteuren		145.000
Aan	150	Rekening-courant bank		85.500

Het eigen vermogen van de eenmanszaak dat overgaat, bedraagt € 392.000: € 247.000 -/- € 30.000 (auto), verhoogd met de stille reserves (inclusief goodwill) van € 175.000. Hiertegenover staat bij de vennootschap het aandelenkapitaal van € 20.000 en een schuld aan de aandeelhouder van € 372.000.

Opgave 2.4

(omzetting van een eenmanszaak in een bv; geruisloze inbreng)

1. Bij geruisloze inbreng van een eenmanszaak in een bv is er geen sprake van stakingswinst.
2. De waarde van de onderneming is gelijk aan de waarde bij ruisende inbreng, rekening houdend met een belastingclaim van 20% op de stille en fiscale reserves, met uitzondering van de OR. De OR is namelijk persoonsgebonden en kan niet als zodanig overgaan naar de bv. Wel kan Berk de OR aanwenden als koopsom van een uitgestelde lijfrente.

De waarde van de onderneming bij ruisende inbreng is € 392.000 (zie opgave 2.3) + € 30.000 (auto) -/- € 65.000 (FOR) = € 357.000. De latente Vpb-claim is 20% van {€ 25.000 (stille reserves pand en inventaris) + € 150.000 (goodwill) + € 40.000 (HIR)} = € 43.000. De waarde van de onderneming bij geruisloze inbreng is: € 357.000 -/- € 43.000 = € 314.000. Dit is het bedrag dat aan aandelen moet worden uitgegeven.

3. De journaalpost van de commerciële openingsbalans van Berk bv:

	010	Kantoorpand	300.000	
	020	Auto	30.000	
	030	Inventaris	30.000	
	090	Goodwill	150.000	
	700	Voorraden	120.000	
	130	Debiteuren	210.000	
	100	Liquide middelen	2.500	
Aan	050	Aandelenkapitaal		314.000*
Aan	060	Latente Vpb-claim		43.000
Aan	075	Lijfrente Berk		65.000
Aan	088	Hypotheek		190.000
Aan	140	Handelscrediteuren		145.000
Aan	150	Rekening-courant bank		85.500

* Dit bedrag is het commerciële eigen vermogen van Berk bv.

4. De journaalpost van de fiscale openingsbalans van Berk bv:

	010	Kantoorpand	270.000	
	020	Auto	30.000	
	030	Inventaris	35.000	
	100	Liquide middelen	2.500	
	130	Debiteuren	210.000	
	700	Voorraden	120.000	
Aan	050	Fiscaal vermogen (sluitpost)		182.000
Aan	075	Lijfrente Berk		65.000
Aan	088	Hypotheek		190.000
Aan	140	Handelscrediteuren		145.000
Aan	150	Rekening-courant bank		85.500

Het fiscale beginvermogen van de bv is gelijk aan het fiscale eindvermogen van de eenmanszaak, met uitzondering van de OR. De OR is namelijk omgezet in een uitgestelde lijfrente.

5. De fiscale verkrijgingsprijs van de aandelen is gelijk aan de waarde van het fiscale vermogen, minus de daarin opgenomen HIR: € 182.000 -/- € 40.000 = € 142.000.

Opgave 2.5

(omzetting van een eenmanszaak in een bv; ruisende inbreng; geruisloze inbreng; creditering voor belastingschulden; afrondingscreditering)

1. De stakingswinst bij een ruisende inbreng:

Meerwaarde pand	€ 80.000
Meerwaarde voorraden	€ 25.000
Goodwill	€ 225.000
HIR	€ 60.000
OR	<u>€ 75.000</u>
	€ 465.000
Extra lijfrenteaf trek bij staking (OR)	<u>€ 75.000</u> -/-
Stakingswinst	€ 390.000
Hierop komt nog de stakingsaftrek van € 3.630 in mindering.	

2. Het maximaal uit te geven aandelenkapitaal wordt bepaald door de werkelijke waarde van de onderneming, rekening houdend met de belastingclaim. De belastingclaim wordt hier gesteld op 20% van de stille en fiscale reserves, met uitzondering van de OR (de OR is persoonsgebonden). De werkelijke waarde van de eenmanszaak is:

Fiscaal kapitaal		€ 85.000
Stille reserves	€ 330.000*	
HIR	<u>€ 60.000</u>	
	€ 390.000	
Af: 20% latentie	<u>€ 78.000</u> -/-	
		<u>€ 312.000</u>
Maximaal uit te geven aandelenkapitaal		€ 397.000

* € 80.000 (pand) + € 25.000 (voorraden) + € 225.000 (goodwill) = € 330.000

3. Als we rekening houden met de creditering, is het uit te geven aandelenkapitaal:

Maximaal uit te geven	€ 397.000
Af: creditering voor belastingschuld	<u>€ 22.000</u> -/-
Subtotaal	€ 375.000
Afrondingscreditering ($5/105 \times € 375.000$)	<u>€ 18.000</u> -/- (afgerond)
Maximaal aandelenkapitaal	€ 357.000

4.

Fiscale openingsbalans Stam bv per 1 januari 2025

Debet		Credit	
Vaste activa	€ 110.000	Fiscaal ondernemingsvermogen	€ 45.000
Voorraden	€ 125.000	HIR	€ 60.000
Liquide middelen	<u>€ 85.000</u>	Lijfrente	€ 75.000
		Rekening-courant Stam	€ 40.000
		Schulden	<u>€ 100.000</u>
Totaal	€ 320.000	Totaal	€ 320.000

5.

Commerciële openingsbalans Boom bv per 1 januari 2025

Debet		Credit	
Vaste activa	€ 190.000	Aandelenkapitaal	€ 357.000
Goodwill	€ 225.000	Vpb-latentie	€ 78.000
Voorraden	€ 150.000	Lijfrente	€ 75.000
Liquide middelen	<u>€ 85.000</u>	Rekening-courant Stam	€ 40.000
		Schulden	<u>€ 100.000</u>
Totaal	€ 650.000	Totaal	€ 650.000

6. De verkrijgingsprijs van de aandelen (met een nominale waarde van € 357.000) is gelijk aan de beginwaarde van het fiscale ondernemingsvermogen: € 45.000.

Opgave 2.6

(geruisloze overdracht aan een medeondernemer of een werknemer)

1. De overnameprijs is gelijk aan de waarde in het economische verkeer van de bezittingen, minus de schulden. De waarde van de bezittingen is € 667.500 + € 25.000 (stille reserves) + € 150.000 (goodwill) = € 842.500.

De belastingclaim is 20% van € 25.000 (stille reserves) + 20% van € 150.000 (goodwill) + 20% van € 40.000 (HIR). De belastingclaim is € 43.000. Dit leidt tot een totale schuldenlast van: € 190.000 + € 145.000 + € 85.500 + € 43.000 (belastingclaim) = € 463.500.

De overnameprijs van de onderneming is: € 842.500 -/- € 463.500 = € 379.000.

2. De commerciële (vennootschappelijke) journaalpost bij Berk van de overdracht:

	060	Lening u/g Eyk	379.000	
	088	Hypotheek	190.000	
	140	Handelscrediteuren	145.000	
	150	Rekening-courant bank	85.500	
	900	Overdrachtsverlies HIR	8.000*	
Aan	010	Kantoorpand		270.000
Aan	020	Auto		30.000
Aan	030	Inventaris		35.000
Aan	700	Voorraden		120.000
Aan	130	Debiteuren		210.000
Aan	100	Liquide middelen		2.500
Aan	910	Overdrachtswinst activa		20.000**
Aan	920	Overdrachtswinst goodwill		120.000***

* 20% van € 40.000 = € 8.000

** 80% van {€ 30.000 (pand) -/- € 5.000 (inventaris)} = € 20.000

*** 80% van € 150.000 (goodwill) = € 120.000

3. De fiscale journaalpost bij Berk van de overdracht:

	060	Lening u/g Eyk	379.000	
	088	Hypotheek	190.000	
	140	Handelscrediteuren	145.000	
	150	Rekening-courant bank	85.500	
Aan	010	Kantoorpand		270.000
Aan	020	Auto		30.000
Aan	030	Inventaris		35.000
Aan	700	Voorraden		120.000
Aan	130	Debiteuren		210.000
Aan	100	Liquide middelen		2.500
Aan	050	Fiscaal vermogen		132.000*

- * De overdrachtsresultaten van € 20.000 (activa) en € 120.000 (goodwill) -/- € 8.000 (HIR) worden aangemerkt als een storting van fiscaal vermogen. Dit leidt ertoe dat de overdracht bij Berk onbelast blijft, wat ook de bedoeling is van een geruisloze overdracht. Bij de fiscale vermogensvergelijking komt dit naar voren als een aftrekpost vanwege door de ondernemer ingebracht kapitaal van € 132.000.

4. De fiscale journaalpost bij Eyk van de aankoop:

	010	Kantoorpand	270.000	
	020	Auto	30.000	
	030	Inventaris	35.000	
	700	Voorraden	120.000	
	130	Debiteuren	210.000	
	100	Liquide middelen	2.500	
	050	Fiscaal vermogen	132.000*	
Aan	060	Lening Berk		379.000
Aan	088	Hypotheek		190.000
Aan	140	Handelscrediteuren		145.000
Aan	150	Rekening-courant bank		85.500

- * Het fiscale eigen vermogen van Eyk is bij zijn start € 132.000 negatief. Dit komt doordat Eyk € 379.000 heeft betaald voor bezittingen minus schulden met een fiscale waarde van € 247.000.

Opgave 2.7

(ruisende terugkeer uit de bv)

1. Bij een ruisende terugkeer worden alle bezittingen en schulden tegen de werkelijke waarde overgedragen aan de aandeelhouder, die als IB-ondernemer verder gaat. Dit leidt tot een overdrachtswinst van -/- € 10.000 (machines) + € 50.000 (goodwill) + € 30.000 (HIR) = € 70.000.
2. De te betalen Vpb in verband met de overdracht is 20% van {€ 70.000 + € 10.000 (desinvesteringsbijtelling)} = € 16.000.
3. De balans van de bv ziet er na het 'leegmaken' als volgt uit:

Debet		Credit	
Rekening-courant aandeelhouder	€ 214.000	Aandelenkapitaal	€ 40.000
Liquide middelen	<u>€ 16.000</u>	Winstreserve	€ 120.000
		Overdrachtswinst, na Vpb	€ 54.000
		Te betalen Vpb	<u>€ 16.000</u>
Totaal	€ 230.000	Totaal	€ 230.000

De belaste overdrachtswinst is € 80.000 (€ 70.000, plus de desinvesteringsbijtelling van € 10.000).

Het leegmaken van de bv kan worden gevolgd door de liquidatie van de bv.

De journaalpost van de liquidatie ziet er als volgt uit:

	050	Aandelenkapitaal	40.000	
	055	Winstreserve	120.000	
	059	Overdrachtswinst	54.000	
Aan	139	Rekening-courant aandeelhouder		214.000

4.

Openingsbalans Acer per 1 januari 2022

Debet		Credit	
Machines	€ 110.000	Eigen vermogen	€ 214.000
Goodwill	€ 50.000	Crediteuren	<u>€ 60.000</u>
Voorraden	€ 60.000		
Debiteuren	€ 40.000		
Liquide middelen	<u>€ 14.000*</u>		
Totaal	€ 274.000	Totaal	€ 274.000

* € 30.000 -/- € 16.000 = € 14.000

Opgave 2.8

(geruisloze terugkeer uit de bv)

Openingsbalans Acer per 1 januari 2025

Debet		Credit	
Machines	€ 120.000	Eigen vermogen (sluitpost)	€ 80.000
Voorraden	€ 60.000	HIR	€ 30.000
Debiteuren	€ 40.000	Terugkeerreserve	€ 80.000
Liquide middelen	<u>€ 30.000</u>	Crediteuren	<u>€ 60.000</u>
Totaal	€ 250.000	Totaal	€ 250.000

Opgave 2.9

(samenwerkingsverband aangaan, met afrekening)

- Omdat Wilg de helft van zijn onderneming overdraagt, valt in de stakingswinst: € 50.000 (pand) + € 25.000 (goodwill) + € 10.000 (KER) + € 2.000 (desinvesteringsbijtelling) = € 87.000. De OR valt niet onder de stakingswinst, omdat de OR persoonsgebonden is. Dit houdt in dat Wilg bij de VOF doorgaat met een OR van € 25.000.

2. De bedrijfseconomische journaalpost van de openingsbalans van de VOF:

	010	Pand	250.000	
	090	Goodwill	50.000	
	700	Vorraden	75.000	
	130	Debiteuren	55.000	
	100	Kas	10.000	
Aan	050	Kapitaal Wilg		305.000
Aan	070	Kapitaal Knot		75.000
Aan	140	Crediteuren		60.000

3. De herwaarderingswinst is 50% van € 100.000 (pand) + 50% van € 50.000 (goodwill) + 50% van € 20.000 (KER) + € 2.000 (desinvesteringsbijtelling) = € 87.000.

Als we kijken naar het antwoord op vraag 1, kunnen we concluderen dat het bedrag waarover vrijwillig wordt afgerekend (over het overgebleven ondernemingsdeel) altijd gelijk is aan het bedrag waarover verplicht is afgerekend (over het overgedragen ondernemingsdeel).

Opgave 2.10

(samenwerkingsverband aangaan, met voorbehoud van stille reserves)

1. Er is geen sprake van stakingswinst, omdat Wilg een voorbehoud van de stille reserves heeft gemaakt.
2. Omdat Wilg het pand inbrengt onder voorbehoud van de stille reserve, komt het pand tegen de fiscale boekwaarde van € 150.000 op de openingsbalans van de VOF. Daarnaast wordt de aanwezige goodwill (ad € 50.000) op het moment van aangaan van de VOF voorbehouden aan Wilg. De goodwill komt daarom ook niet op de openingsbalans van de VOF. Dit leidt tot de volgende fiscale journaalpost van de openingsbalans:

	010	Pand	150.000	
	700	Vorraden	75.000	
	130	Debiteuren	55.000	
	100	Kas	10.000	
Aan	050	Kapitaal Wilg		185.000
Aan	051	OR Wilg		25.000
Aan	060	KER		20.000
Aan	140	Crediteuren		60.000

3. Omdat Wilg bij de inbreng van zijn eenmanszaak in de VOF een voorbehoud heeft gemaakt voor de stille reserves op het pand (maximaal € 100.000), is dit bedrag maximaal belast voor zover dit nog aanwezig is bij de ruisende inbreng in de bv. De boekwinst van € 75.000 komt daarom geheel toe aan Wilg. Voor goodwill is een stille reserve voorbehouden van € 50.000. De goodwill van € 100.000 komt daarom voor € 50.000 toe aan Wilg, en het restant van € 50.000 wordt gelijkelijk verdeeld tussen Wilg en Knot.

De overdrachtswinst van Wilg: € 75.000 + € 50.000 + (50% van € 50.000) = € 150.000.

De overdrachtswinst van Knot: 50% van € 50.000 = € 25.000.

Opgave 2.11

(samenwerkingsverband aangaan, met ingroeiregeling)

1. De fiscale journaalpost van de openingsbalans van de VOF:

	010	Pand	150.000	
	700	Voorraden	75.000	
	130	Debiteuren	55.000	
	100	Kas	10.000	
Aan	050	Kapitaal Wilg		185.000
Aan	051	FOR Wilg		25.000
Aan	060	KER		20.000
Aan	140	Crediteuren		60.000

De openingsbalans van de VOF is gelijk aan de openingsbalans van de VOF met voorbehoud van stille reserves (zie opgave 2.10).

2. De journaalpost van de winstverdeling:

	999	Saldo winst	200.000	
Aan	050	Privé Wilg (75%)		150.000
Aan	055	Privé Knot (25%)		50.000